

บทที่ 1

บทนำ

ความเข้มแข็งและความสำคัญของปัญหา

อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักที่อยู่เคียงคู่กับประเทศไทยและคนไทยมานาน จนประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมประเทศหนึ่งของโลกประเทศไทยสามารถผลิตสินค้าการเกษตรเพื่อให้ตรงตามความต้องการทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพให้แก่ผู้บริโภค สินค้าเกษตรทั้งในและต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ยุโรป หรือแม้แต่ในเอเชีย อาทิ ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น จนกระทั่งได้เกิดธุรกิจการเกษตรของคนไทย และการร่วมลงทุนจากต่างชาติขึ้นมาเรื่อยๆ ผลจากการดำเนินธุรกิจสินค้าเกษตรดังกล่าว ได้ส่งผลถึงผู้เกี่ยวข้องในระบบการเกษตร รวมทั้งเกษตรกรผู้ผลิต ซึ่งอาจเป็นไปได้ในรูปขยายกิจการเกษตร โดยการขยายพื้นที่ทำการเกษตร การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยการเพิ่มแรงงาน เพิ่มเครื่องทุ่นแรง การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรต่อหน่วยพื้นที่ ซึ่งความเจริญก้าวหน้าทางการเกษตร หรือผลผลิตทางการเกษตร โดยส่วนรวมเป็นผลมาจากการขยายกิจการหรือพัฒนาการของสิ่งที่มีอยู่แล้ว โดยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของแรงงานในฟาร์มให้สูงขึ้น ส่งผลให้รายได้ของฟาร์มสูงขึ้น ซึ่งในการพัฒนาการเกษตรที่กล่าวมานี้ จะประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ "สินเชื่อการเกษตร" โดยสินเชื่อการเกษตรเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาทางการเกษตรให้เป็นไปได้อย่างรวดเร็วและเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค จากการที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้สินเชื่อเพื่อการเกษตรนี้เอง ทำให้เกิดสถาบันการเงิน เพื่อบริการสินเชื่อเกษตรกรทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์ หรือเจ้าหนี้ในหมู่บ้าน ซึ่งบุคคลเหล่านี้ มักจะมีการคิดอัตราดอกเบี้ย จากการกู้ที่ไม่แน่นอน และมีแนวโน้มที่ค่อนข้างสูงกว่าสถาบันการเงินโดยทั่วไป ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมเงินมีไม่มากนัก บางครั้งไม่ต้องใช้หลักประกันใด ๆ เพื่อค้ำประกันเงินกู้ ตลอดจนไม่จำกัดวงเงินกู้ ดังนั้นการกู้เงินจากเอกชนจึงได้รับความนิยมจากเกษตรกรเป็นอย่างมาก ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมเงินในลักษณะเช่นนี้ของเกษตรกรพบว่า ในบางพื้นที่ที่เกษตรกรประสบปัญหาการผลิต อาทิ ภัยธรรมชาติ เช่น

ฝนแล้ง น้ำท่วม การระบาดของโรคแมลง หรือภาวะการตลาดที่ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้สินที่เกิดจากกู้ยืมได้ รวมทั้งมีการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้นเพื่อนำมาใช้ ในการผลิตปีต่อไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกษตรกรประสบกับภาวะหนี้สินล้นพ้นตัวและมีแนวโน้ม สูงขึ้นทุกปี รัฐบาลโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่ม จัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์ ในเรื่องของการตลาดเพื่อ จำหน่ายผลผลิตโดยชี้ให้เห็นถึง ปัญหาเรื่องสินเชื่อที่เกษตรกรประสบอยู่ จึงได้กำหนดแนว นโยบายเรื่องการให้สินเชื่อแก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ทั่วประเทศโดยให้สมาชิก ทุกคนร่วมกันรับผิดชอบในเงินกู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ จากการดำเนินงานเรื่องสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรในลักษณะเช่นนี้ปรากฏว่า สหกรณ์ การเกษตรบางแห่งประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานเรื่องสินเชื่อ แต่ในบางแห่งก็ไม่ ประสบผลสำเร็จขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรแต่ละแห่ง

สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง ก่อตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการช่วยเหลือสมาชิกของ สหกรณ์การเกษตรตั้งแต่เรื่องของการให้สินเชื่อ การให้คำแนะนำเทคนิควิธีการผลิตและ จัดการในด้านต่าง ๆ วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตทางการเกษตร ตลอดจนถึงด้านการตลาด ผลผลิตสินค้าเกษตรของสมาชิก ปัญหาที่สหกรณ์การเกษตรสันป่าตองต้องประสบอยู่ก็คือ การชำระคืนสินเชื่อของสมาชิกไม่เป็นไปตามที่คาดหวังเอาไว้ ถึงแม้ทางสหกรณ์จะตระหนัก ดีว่าสินเชื่อมีความสำคัญ เนื่องจากสินเชื่อการเกษตรจะเป็นปัจจัยหลักในการที่จะช่วยขยาย และรักษาระดับการผลิตเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตทางการเกษตร และการใช้เทคโนโลยี การเกษตรแผนใหม่ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่ขาดแคลนในระยะแรก ๆ ตลอดจน ช่วยแก้ปัญหาเมื่อประสบภัยธรรมชาติอีกด้วย และจากการที่สมาชิกสหกรณ์การเกษตร จำนวนมากมีภาระที่ต้องเผชิญอยู่กับหนี้สิน โดยไม่สามารถปลดเปลื้องหนี้สินได้โดยง่ายนี้เอง ทำให้สมาชิกสหกรณ์เกิดความวิตกกังวลและท้อถอย ในการดำเนินอาชีพนี้เป็นอย่างมากและ สหกรณ์การเกษตร ก็มีปัญหาเกี่ยวกับ การใช้เวลา และ เจ้าหน้าที่ ในการติดตามหนี้สิน เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งส่งผลให้การขยายปริมาณสินเชื่อให้กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรรายอื่น ๆ ที่ประสงค์จะขอใช้บริการกับสหกรณ์การเกษตรต้องชะงัก สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเหล่านี้ จึงต้องประสบกับปัญหาการขาดเงินลงทุน เป็นอย่างมาก

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาการชำระคืนสินเชื่อ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืน สินเชื่อการเกษตร ซึ่งเรื่องนี้ยังไม่เคยมีผู้ใดเคยศึกษามาก่อน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจ สังคมและอื่น ๆ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
3. เพื่อหาปัญหาและความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบกิจการและสภาพความเป็นอยู่ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่น ๆ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง
3. ทำให้ทราบข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบาย และวิธีการให้สินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง และที่อื่น ๆ ต่อไป

สมมติฐานของการวิจัย

การชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง มีความสัมพันธ์กับปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) วงเงินกู้ 2) ขนาดของฟาร์ม 3) ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์ 4) ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์ 5) จำนวนแหล่งเงินกู้ 6) การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ 7) การทวงถามหนี้สินของสหกรณ์ 8) มูลค่าหลักทรัพย์ประกันสินเชื่อ 9) ปัญหาการขาดทุนในกิจการฟาร์ม 10) รายได้ที่เป็นเงินจากรายได้เฉลี่ยของเกษตรกร 11) ความรับผิดชอบ

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในช่วงเดือนตุลาคม 2534-ตุลาคม 2535
2. ประชากรทั้งหมดที่นำมาศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรผู้ขี้มสันเชื้อการเกษตร อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
3. ตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ
 - 3.1 ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ การชำระคืนเงินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
 - 3.2 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ตัวแปรอิสระมีดังนี้
 1. วงเงินกู้
 2. ขนาดของฟาร์ม
 3. ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์
 4. ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์
 5. แหล่งเงินกู้
 6. การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์
 7. การทวงถามหนี้สินของสหกรณ์
 8. มูลค่าหลักประกันเงินเชื่อ
 9. ปัญหาการขาดทุนในกิจการฟาร์ม
 10. รายได้ที่เบี่ยงเบนจากรายได้เฉลี่ยของเกษตรกร
 11. ความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

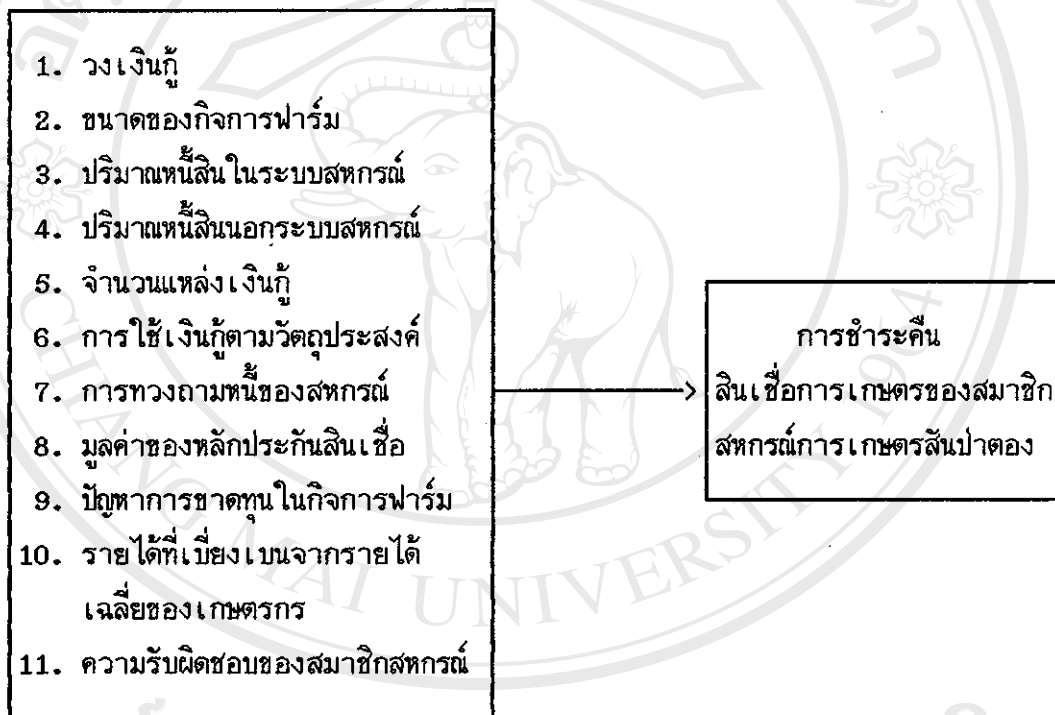
All rights reserved

กรอบแนวความคิดหลังการค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวความคิดเพื่อการศึกษาดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ
(Independent variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent variable)



นิยามศัพท์

นิยามศัพท์ทั่วไป

1. **สหกรณ์การเกษตร** หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้น โดยเกษตรกรมีหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิตเพื่อเพิ่มพูนรายได้ ให้เกษตรกรที่เป็นสมาชิกซึ่งการวิจัยครั้งนี้หมายถึง สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด
2. **สินเชื่อหรือเงินกู้** หมายถึง เงินที่สมาชิกกู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง โดยมีสัญญาเงินกู้ที่ทำไว้กับสหกรณ์เป็นหลักฐาน
3. **สินเชื่อการเกษตร** หมายถึง เงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตร เพื่อนำไปใช้ในการลงทุนทางการเกษตร เช่น ค่าปุ๋ย ค่ายาฆ่าแมลง ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น
4. **สินเชื่อในระบบ** หมายถึง การกู้ยืมเงินจากพ่อค้า ญาติพี่น้องหรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีสินทรัพย์เพียงพอที่จะให้กู้ยืมในรูปของตัวเงินได้
5. **สินเชื่อในระบบ** หมายถึง การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร ธกส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร) ธนาคารกรุงไทย จำกัด เป็นต้น ที่บริการสินเชื่อให้กับเกษตรกรโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำ
6. **หลักประกัน** หมายถึง หลักทรัพย์ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดิน รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างบนที่ดิน โดยการค้ำประกันเงินกู้

นิยามศัพท์ของตัวแปร

ในส่วนนี้ กล่าวถึง ความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งกล่าวถึง วิธีการวัดตัวแปรนั้น ๆ ดังคำนิยามต่อไปนี้

ก. **ตัวแปรตาม (Dependent variable)** คือ การชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

การชำระคืนสินเชื่อการเกษตร หมายถึง การคืนเงินที่ได้กู้ยืมจากสหกรณ์การเกษตรตามกำหนดเงื่อนไขหรือสัญญาที่ได้ตกลงกับสหกรณ์ วัดได้โดยดูจากเปอร์เซ็นต์ของการใช้คืนสินเชื่อ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเช่น	เกษตรกรกู้เงิน	10,000	บาท
	ค้ำชำระ	5,000	บาท
	อัตราการชำระคืน	$= \frac{10,000-5,000}{10,000} \times 100 = 50\%$	

ข. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการชำระคืนเงินเชื่อการเกษตร ประกอบด้วย 10 ตัวแปร ดังนี้

1. วงเงินกู้ หมายถึง จำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้ยืมตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้
2. ขนาดของฟาร์ม หมายถึง เนื้อที่ถือครองทำการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร วัดได้โดยดูจากเนื้อที่ถือครอง (ทั้งที่เป็นเจ้าของและเช่าผู้อื่นทำ)
3. ปริมาณหนี้ในระบบสหกรณ์ หมายถึง จำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรกู้ยืมจากสหกรณ์
4. ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์ หมายถึง จำนวนเงินที่สมาชิกสหกรณ์กู้ยืมจากแหล่งต่าง ๆ (นอกระบบ) นอกเหนือจากสหกรณ์ที่ยังค้างชำระหนี้
5. แหล่งเงินกู้ หมายถึง แหล่งที่มาของเงินกู้ที่สมาชิกสหกรณ์กู้ยืมทั้งที่อยู่ในระบบและนอกระบบ วัดได้โดยดูจากจำนวนแหล่งเงินกู้ของสมาชิก
6. การใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ หมายถึง การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของสมาชิกที่ได้กำหนดไว้ว่า ใช้เพื่อกิจการเกษตรเท่านั้นวัดได้โดย

ใช้เพื่อการผลิต	=	2	คะแนน
ใช้เพื่อการผลิตและบริโภค	=	1	คะแนน
ใช้นอกการเกษตร	=	0	คะแนน
7. การทวงถามหนี้ของสหกรณ์ หมายถึง การติดตามหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ โดยเจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง วัดได้โดยดูจากความถี่ของการทวงถามหนี้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จำนวนครั้ง	ระดับคะแนน
บ่อยครั้งมาก มากกว่า 5 ครั้งขึ้นไป	3
บ่อยครั้ง 3-5 ครั้ง	2
นาน ๆ ครั้ง 1-2 ครั้ง	1

8. มูลค่าหลักประกันสินเชื่อ หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ ที่ดิน บ้าน ของมีค่าอื่น ๆ ที่สามารถประมาณราคาหรือมูลค่าของสินทรัพย์นั้นได้ ไม่น้อยกว่าวงเงินกู้ที่ ได้ยืมจากสหกรณ์

9. ปัญหาการขาดทุนในกิจการฟาร์ม หมายถึง การดำเนินกิจการเกษตร แล้วประสบปัญหาต่าง ๆ เช่น สภาพของธรรมชาติ การตลาด ความแปรปรวนของราคาสินค้าเกษตรและอื่น ๆ ทำให้เกิดผลเสียหายต่อกิจการที่ดำเนินการนั้น วัดได้จากจำนวนแหล่งของปัญหาที่ประสบ

10. รายได้ที่เบี่ยงเบนจากรายได้เฉลี่ยของเกษตรกร หมายถึง ความแปรปรวนของรายได้ของสมาชิกสหกรณ์อันเนื่องมาจากปัจจัยทางการตลาด สภาพดินฟ้าอากาศและความแปรปรวนของราคาผลผลิต คำนวณได้โดย เปรียบรายได้ของแต่ละคนลบด้วยค่าเฉลี่ยของรายได้ทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง

11. ความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงานหรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างถูกต้อง และติดตามผลงานที่ได้กระทำไป เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จรวมทั้งยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย (ชวาล แพรวกุล ในสมาลี วงศ์ปลุกแก้ว 2526)

เกณฑ์การให้คะแนน

	ระดับคะแนน	
	ทางบวก	ทางลบ
บ่อยครั้งมาก	4	0
บ่อยครั้ง	3	1
บ่อย	2	2
นาน ๆ ครั้ง	1	3
ไม่เคยเลย	0	4

ตัวอย่างความรับผิดชอบ

ข้อความ	บ่อยครั้ง มาก	บ่อยครั้ง	บ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย เลย
1. เมื่อท่านกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ไปแล้ว เมื่อถึงกำหนดชำระคืนท่านสามารถ คืนเงินได้ตามกำหนดเวลาทุกครั้ง 2. เมื่อสหกรณ์จัดอบรมเกี่ยวกับสหกรณ์ โดยมีการนัดหมายล่วงหน้า ท่าน สามารถเข้าร่วมการอบรม ได้ทุกครั้ง 3. เมื่อท่านนัดหมายกับเจ้าหน้าที่ของ สหกรณ์ ท่านมาตรงตามนัดหมาย ทุกครั้ง 4. สมมติว่าสัตว์เลี้ยงของท่านเข้าไป ทำลายพืชผลของเพื่อนบ้าน และ เจ้าของสวนมาบอกกล่าว ท่านจะ ไม่รับผิดชอบในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 5. ถ้าท่านเป็นผู้ค้าประกันเงินกู้ให้กับ สมาชิกในกลุ่ม แต่สมาชิกไม่ สามารถใช้จ่ายเงินคืนได้ ท่านจะ รับผิดชอบในภาระหนี้สินนั้นทั้งหมด					